

Kuva Minna Svartsjö

Suurpetovahingot

Suurpedoiksi luetaan kokonsa sekä elintapojensa perusteella maassamme neljä eläinlajia: karhu, susi, ilves ja ahma. Tavallisesti nämä pedot viihtyvät omissa oloissaan kaukana ihmisistä. Hevosen joutuminen pedon uhriksi on olemassa oleva, mutta onneksi melko pieni riski. Suomessa on kuitenkin alueita, joissa mahdollisuus petovahinkoihin on muuta maata suurempi.

Petokannan ollessa suuri kasvaa riski myös kotieläinten ja petojen välisiin kohtaamisiin. Fyysisen kohtaamisen eli varsinaisen hyökkäyksen lisäksi vahinkoa voi aiheutua siitä, kun petojen läheisyyden aistiva hevonen vauhkootuu vahingoittaan itseään, lajitovereitaan tai aituksia. Tiineelle tammalle tällainen voi olla erityisen kohtalokasta. Karhut voivat joskus tuhota myös suurpaaliin pakattuja rehuja.

Tietyissä paikassa pedon havainnut hevonen voi alkaa vältellä kyseiseen paikkaan menemistä. On tärkeää tunnistaa pelkävän hevosen tunnusmerkit. Pakottaminen ei auta, joten jos esimerkiksi laitumelle meneminen pelottaa, hevoselle olisi parempi yrittää etsiä korvaava aitaus ainakin joksikin aikaa. Pakovaistoinen saaliseläin tekee kaikkensa päästäkseen uhkaavasta tilanteesta pois, joten pelkäävää hevosta eivät aitaukset välttämättä pidättele.

Tavoitteena vahinkojen ennaltaehkäiseminen

Vaikka petovahingot eivät näyttele hevos-taloudessa niin suurta osaa kuin esimerkiksi lammas- tai porotaloudessa, on erityisen tärkeää yrittää estää vahingot. Onhan hevonen omistajalleen tunnearvoltaan suuri. Petoeläinten aiheuttamista vahingoista on mahdollista hakea korvauksia. Niiden saamisen edellytyksenä on, että vahingonkäräjällä on käytettävissä olevin kohtuullisin keinoin pyrkinyt estämään vahingon syntymisen tai sen laajenemisen (lähde: www.mmm.fi/vahinkojen-ennaltaehkaisy). Maa- ja metsätalousministeriön asetus eläinvahinkojen korvaamisesta käytettävistä arvoista kertoo hevosen enimmäiskorvauksen olevan 2500 euroa, mutta poneista ja alle vuoden ikäisistä 1500 euroa. Mahdolliset vakuutuskorvaukset otetaan korvauksis-

sa huomioon vähennyksinä. Riistavahinkolain mukainen korvaus on aina toissijainen. Korvaussummat tuntunevat pieniltä vähänkin arvokkaamman hevoseläimen ollessa kyseessä, joten vakuutuksen ottaminen on suositeltavaa.

Alueilla, joilla on tehty havaintoja suurpedoista, kannattaa harkita pitääkö hevosia laitumella ympäri vuorokauden. Mikäli hevosia haluaa pitää laitumella petoriskin uhallakin, tehostettu valvonta on tarpeen. On kuitenkin tapauksia, jolloin pedot ovat tulleet pihapiiriin myös keskellä päivää. Peto ottaa saaliikseen sen mikä on helposti saatavilla, joten jos pedolla on vaihtoehtoja, pieni poni on monesti isoa hevosta todennäköisempi saalis.

Suurpetovahinkoja voidaan yrittää ennaltaehkäistä aitaamalla kotieläimet sähköaidoin. Muita keinoja ovat esimerkiksi äänipelotteiden (esimerkiksi radion),

Suomessa esiintyviä suurpetoja: ahma, ilves, susi ja karhu. Kuvat CCO

valaistuksen tai laumanvartijakoirien käyttäminen. Riistakamerat eivät estä vahinkoja, mutta auttavat havaintojen tekemisessä. Tämä voi auttaa esimerkiksi siinä, jos on epäselvyyttä mikä hevosia pelästyttää ja etenkin, jos maaperä on sellaista mistä petojen jälkiä ei helposti erota.

Ennaltaehkäisyyn on luettavissa myös se, ettei petoja suoranaisesti houkutellessa tallin pihapiiriin jättämällä näkyville petoja houkuttelevaa ravintoa, esimerkiksi ruokatarvikkeita tai roskapusseja. Tahatonkin ruokkiminen totuttaa pedon ihmisen läheisyyteen, mikä on aina huono asia. Petojen luontainen ihmisarkuus on ominaisuus, josta on hyötyä kaikille osapuolille.

Suomen Riistakeskus on kokeillut taajamasuurpetojen häätämiseen ilmanpaine-karkottimia myönteisin tuloksin, joten niiden käyttö saattaa yleistyä tulevaisuudessa.

Maa- ja metsätalousministeriö voi myöntää määrärahojensa rajoissa avustuksia riistavahinkojen ehkäisytoimintoihin, esimerkiksi materiaalien hankintaan.

Petoeläimen uhriksi joutunut hevonen vaatii hoitoa

Suurpedon ja hevoseläimen kohtaaminen ei aina johda kuolemaan. Repiminen, raa-

piminen ja puremat aiheuttavat hevoselle kuitenkin vakavan infektioriskin, joten lääkekuuri on tarpeen. Suuremmat ihovauriot voi joutua ompelemaan. Vammojen vakavuus voi olla joskus sitä luokkaa, että uhriksi joutunut eläin on armeliaampi lopettaa.

Kotieläimen hoitokuluista voi tehdä myös korvaushakemuksen. Tällöin kannattaa olla yhteyksissä oman alueen maataloussihteeriin.

Ilmoittamalla suurpetohavaintosi autat riistantutkimuksessa

Mikäli näet vahinkoa aiheuttavan, toistuvasti häiriökäyttäytyvän tai taajama-alueelle ajautuneen suurpedon, ilmoita siitä hätäkeskukseen. Muista oman turvallisuutesi varmistaminen menemällä suojaan, sillä etenkin loukkaantunut tai sairas suurpeto voi olla arvaamaton ja vaarallinen. Vapaaehtoisvoimin toimiva suurriistavirka-apuverkosto eli SRVA antaa poliisille virka-apua suurpetokonflikteissa. Pelkkä suurpedon näkeminen ilman edellä mainittujen kriteerien täyttymistä ei vaadi yhteydenottoa hätäkeskukseen.

Havainnot suurpedoista ovat avuksi kaikessa niitä koskevassa tutkimuksessa. Määritä laji ja yksilömäärä niin hyvin kuin

osaat. Itse eläimestä ei tarvitse olla näköhavaintoa, vaan tassunjälki tai havainnot raadoista tai jätöksistä on hyvä ilmoittaa myös. Mittaa etutassun jälki ja ilmoita havainnon sijainti sekä yksityiskohdat oman alueesi petoyhdyshenkilölle. Yhteystiedot löytyvät esimerkiksi Riistakeskuksen sivuilta. Luonnonvarakeskus laatii havaintojen perusteella valtakunnalliset suurpetoarviot.

Minna Svartsjö

Lähteet ja lisälukemista
www.suurpedot.fi
www.mmm.fi